

DOI: <https://doi.org/10.35546/kntu2308-8834/2020.1.19>

УДК 341.171

Лопушинський Іван Петрович

завідувач кафедри державного управління і місцевого самоврядування
Херсонського національного технічного університету,
доктор наук з державного управління, професор,
заслужений працівник освіти України

Ковнір Олена Іванівна

викладач англійської мови
Херсонського морехідного коледжу рибної промисловості
кандидат педагогічних наук, доцент

**МОВНА ПОЛІТИКА КОРОЛІВСТВА НОРВЕГІЯ:
АКТУАЛЬНІСТЬ ДЛЯ УКРАЇНИ**

У статті зазначається, що впродовж багатьох років норвезька мова була не лише культурним явищем, але й об'єктом політичної боротьби. Жорстке суперництво між прихильниками двох офіційних мов Норвегії – Букмолу та Ньюношку – поступово, на тлі майже повного забуття спільної мови, входить у полемічний простір. Норвезький мовний конфлікт (Språkstriden) – рух, що зародився від норвезького націоналізму та 400-річного правління Данії в Норвегії.

Говориться, що через набрання чинності Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» [9] все більш важливим є вивчення зарубіжного досвіду формування та реалізації державної мовної політики, особливо в державах-членах ЄС. З цією метою в травні 2019 року одному з авторів статті довелося відвідати делегацію Національної академії державного управління при Президентові України для стажування в Королівстві Норвегія, де серед іншого вивчалася й мовна політика сучасної Норвегії. Вибір Норвегії для нас не був випадковим, оскільки ця скандинавська держава перебувала під владою Данії понад 400 років (по суті так як і Україна під владою Росії), що спричинило впровадження іноземних мов в обох країнах.

Увага зосереджується на тому, що впродовж багатьох років норвезька мова була не лише культурним явищем, але й об'єктом політичної боротьби. Доля норвезької мови відбилася й у політичній міжусобиці, що велася між провідними партіями країни – Робітничою партією Норвегії та її правими буржуазними опонентами – у недавній історії. Саме Партія робітників боролася за зближення обох національних мов і зробила мовні варіанти об'єктами мовного планування. Основним призначенням радикалів уважалося створення спільної мови Самношк. У той же час головним завданням норвезької влади на сьогодні є не стільки лінгвістичне планування та реформи, скільки збереження культурної спадщини та розроблення заходів щодо захисту національної мови у двох її формах – Букмолу та Ньюношку, а також мови меншин (меншин) – саамі, квен та ромів.

Виявлено, що, порівнюючи появу державних мов у Норвегії та Україні та стан формування й здійснення державної мовної політики, ми дійшли висновку, що наші країни пішли по суті тим же шляхом – виходом з імперського впливу сусідньої держави. У той же час Норвегія відрізняється від України тим, що боролася за затвердження двох офіційних мов – двох форм однієї норвезької мови. В Україні ж досі триває боротьба за функціонування єдиної національної та державної мови (української) та мови колишньої метрополії – російської, що докорінно відрізняє нашу країну від Норвегії.

Ключові слова: мова, мовна норма, форми мови (букмол, нюношк), державна мова (норвезька), державна мовна політика, мови в органах державної влади та муніципалітетах.

Постановка проблеми в загальному вигляді. У зв'язку з набуттям чинності Законом України від 25 квітня 2019 року № 2704-VIII «Про забезпечення функціонування української мови як державної» [9] усе більшого значення набуває вивчення зарубіжного досвіду формування та реалізації державної мовної політики, насамперед у європейських країнах та країнах – членах ЄС. З цією метою в травні 2019 року одному з авторів статті довелося побувати в складі делегації Національної академії державного управління при Президентові України на стажуванні в Королівстві Норвегія, де поміж іншим вивчалася й мовна політика сучасної Норвегії. Вибір Королівства Норвегія не був випадковим, оскільки ця скандинавська держава понад 400 років перебувала під владою Данії (по суті стільки ж, як і Україна під владою Росії), що й спричинило насадження мови чужинців.

Найпоширеніша мова в Норвегії – норвезька. Це північногерманська мова тісно пов'язана зі шведською та данською мовами, мовними нащадками давньоскандинавської мови. Норвезька мова є рідною для близько 95% населення країни. Вона має два окремих письмових стандарти: Нюношк («Нова норвезька», «Нова», мається на увазі сучасна) та Букмол (книжна мова), обидва з яких є офіційними.

Утворення норвезької національної мови відбувається складним і своєрідним шляхом. З одного боку, ще нещодавно було очевидним, що норвежці – це нація з мовною нормою, загальною для двох націй (норвезької та данської). З іншого боку, упродовж останніх десятиліть стало безперечним не лише що норвезька мова відмінна від данської, але й що в Норвегії є по суті дві національних норми, які відмінні від національних норм інших скандинавських націй. Таким чином, Норвегія в дуже короткий термін перетворилася з нації з мовною нормою, загальною для двох націй, на націю з двома національними нормами, відмінними від мовних норм інших націй.

У жодній європейській країні немає такого унікального лінгвістичного явища. У країні, де проживає 4,5 мільйона мешканців, функціонує дві офіційні мови, що дуже схожі за фонологією, морфологією, синтаксисом, мають подібний словниковий запас. Ці дві мови часом навіть важко відрізнити одну від одної. Постає питання про коректність називати букмол і нюношк двома різними мовами, замість того, щоб говорити про дві форми однієї мови, оскільки ці мови представляють одну й ту ж культуру і національність, хоча нюношк частіше асоціюється з культурою жителів прибережних районів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнім часом до проблеми європейської мовної політики, зокрема в Норвегії, зверталися М. Канавець, яка розглянула зарубіжний досвід формування та реалізації державної мовної політики [1], О. Ковнір [2; 4-8], В. Кудрявцева [4], І. Лопушинський [4-8], які вивчали модернізацію мовної політики України в контексті євроінтеграції, забезпечення реалізації загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти в процесі викладання іноземних мов в умовах євроінтеграції України, мовну політику Європейського Союзу та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас у цих та інших публікаціях по суті не висвітлюються тенденції становлення мовної політики в Україні, виходячи з історичного досвіду Норвегії – країни, що перебувала під владою держав-сусідів тривалий час, як і наша країна.

Формування цілей статті. Саме тому метою статті і став порівняльний аналіз становлення державних мов та формування мовної політики Норвегії й України як таких, що приблизно однаковий період – Норвегія – 417 років, Україна – 337 років – перебували під владою країн-сусідів.

Виклад основного матеріалу. Далі більш детально розглянемо історичні причини і сучасний стан із двома найбільш поширеними версіями норвезької мови. Визначальним для мовної ситуації в Норвегії є історичний розвиток країни, що тривалий час перебувала в політичній залежності від Данії й Швеції. Як уже зазначалося, 1397 року Норвегія потрапляє під владу Данії, і норвезька мова витісняється з усіх офіційних сфер. У містах утворюються змішані

говірки, відмінною рисою яких були данська лексика і морфологія, проте норвезька фонетика і синтаксис. Уся література видавалася данською мовою, проте в сільській місцевості продовжували говорити діалектами, що розвинулися з давньонорвезької мови.

Такий стан справ зберігався до середини XIX століття, коли розпочалася боротьба за створення норвезької літературної мови. Боротьба йшла за двома відносно самостійними напрямками. Перший напрямок полягав у «норвегізації» літературної мови, тобто приведення її писемної форми відповідно до мовленнєвої практики освіченого населення. Мову, якою писали Ібсен, Б'єрнсон та інші знамениті письменники XIX століття, називали дансько-норвезькою (*dansknorsk*). 1890 року ця форма літературної мови отримала назву риксмол, тобто «державна мова».

Другий напрямок пов'язаний з іменем філолога-самоучки Івара Осена (*Ivar Aasen*, 1813-1896). Він створив штучну, синтезовану мову з різних діалектів, надаючи перевагу архаїчним рисам. Слово *Landsmaal* (лансмол, що можна витлумачити і як «мова країни», і «як сільська мова») дало назву новій мові. Лансмол відповідала певній суспільній потребі, її утвердження значною мірою сприяло прагненню до незалежності країни від іноземного впливу. 1885 року лансмол прирівнюється у правах з риксмомом, тобто до початку XX століття у країні склалися два варіанти літературної мови – риксмол и лансмол.

Розвиток норвезької мови часом нагадував політичну боротьбу, що мала за мету демонстративний відхід від мов країн-сусідів (Данії й Швеції). Особливо це стосувалося данської мови, ставлення до якої нагадує зразок «любові-ненависті». У театрах Норвегії довго зберігалися данські норми, цією мовою до цього часу захоплюються, при цьому з офіційних норм примусово вилучалися спільні з данською мовою слова, а нюношк було штучно створено в середині XIX століття (про що йшлося вище), зокрема на противагу першій – букмолу – як тривалій традиції примусової «данізації».

Таким чином, класичною літературною норвезькою мовою стала букмол (норв. *bokmål* – «книжна мова»), або риксмол (норв. *riksmål* – «державна

мова»), що склалася на базі данської мови в часи панування Данії над Норвегією (1397-1814 рр.). У 1850 роках на противагу букмолу на основі сільських норвезьких діалектів із домішкою середньовічної давньонорвезької було створено нову літературну мову – лансмол (нюнорк *landsmål* – «мова країни», або «сільська мова»), або нюнорк (нюнорк *nynorsk* – «новонорвезька»). Лансмол набула формального визнання в ХІХ столітті. Її творцем, як зазначалося раніше, був лінгвіст Івар Осен. Цю мову засновано на сільській, розмовній норвезькій, а не культурній, данській норвезькій мові. Її перша систематизація відбулася 1901 року. Ця мова отримала назву «нюношк» 1929 року і використовувалась офіційно поряд із букмолем, починаючи з 1939 року.

Проте її використання з часом зменшилося: 1944 року нею спілкувалося 34,1% (найбільша зареєстрована частка), 1971-го – 17,5% населення. Хоча й букмол, і нюношк вважаються рівноправними літературними мовами, проте перша наразі поширена суттєво і є основною мовою близько для 85-90% мешканців Норвегії. Нюношк, своєю чергою, найбільше поширена у Вестланні, де проживає близько 87% її носіїв, крім того, вона широко використовується в сільських районах. Нині нюношк вивчає близько 15%, причому 7,4% населення використовують її як основну мову, тоді як 5% використовують обидві мови.

У першій половині ХХ століття офіційно проводилася «політика зближення» (норв. *tilnæringspolitikken*) нюношк і букмолу з метою в перспективі створити «загальнонорвезьку» норму (самношк, норв. *samnorsk*), проте 1966 року від такої політики було вирішено відмовитися.

Крім того, існує ще й більш консервативна варіація нюношк – хьогношк (висока норвезька). Вона має небагато активних користувачів, проте підтримується організацією Ivar Aasen-sambandet, яку було створено як відповідь на політику уряду щодо об'єднання нюношк та букмолу [3].

Попри те, що офіційною мовою Королівства Норвегія є норвезька, ця країна надає багато уваги збереженню й розвитку міноритарних (меншинних) мов [3; 11]. У низці комун Тромсу та Фіннмарку рівний з норвезькою статус має, наприклад, саамська мова, що є третьою офіційною мовою Норвегії. Саами

(близько 20 тисяч осіб) – це корінний народ у Північній Скандинавії. І хоча вони переважно використовують норвезьку, шведську, фінську чи російську мову, деякі із них розмовляють корінними саамськими мовами. Саамські мови – такі як квенська (одна із балтійсько-фінських мов, близька до фінської, нею спілкується від п'яти до восьми тисяч людей у північній Норвегії (найбільше – в Тромсе, район Трумс, та в районі Фіннмарк) та фінська (близько двох тисяч носіїв), належать до уральської мовної сім'ї. Найбільшою розмовною формою саамської в Норвегії є північносаамська мова (використовують близько 15 тис. осіб). Інші – луле-саамська мова (розмовна для близько 500 осіб), піте-саамська (майже вимерла), Південносаамська мова (розмовна для близько 300 осіб). 1992 року саамська мова залишилася офіційною лише в шести муніципалітетах на півночі Норвегії: Kautokeino, Karasjok, Porsanger, Nesseby, Tana и Kåfjord. Саамські мови та норвезька є офіційними мовами Норвегії та захищені Конституцією. Крім того, королівським декретом 2005 року квенській мові було надано статус мови національної меншини. Також у Норвегії проживає й кількох сотень представників ромської національності, проте їхня мова не має статусу державної, а лише мови міноритарної (меншинної).

Упродовж багатьох років норвезька мова була не лише культурним феноменом, але й об'єктом політичної боротьби. Гостре суперництво прибічників двох офіційних мов Норвегії – букмолу і нюношку поступово, на тлі майже повного забуття спільної мови як мети мовного розвитку, уходить у мирне річище.

Норвезький мовний конфлікт (Språkstriden) – рух, що бере свій початок у норвезькому націоналізмі та 400-річчю правління Данії в Норвегії. Мова-койне (змішана мова), відома як дансько-норвезька (dansk-norsk), розвивалася в містах і була результатом заміщення норвезької мови з датською як мови вищих класів (датська мова використовувалася панівним класом і в судах, а після Реформації 1536 року замінила латину як літургійна мова).

Приведення норвезької орфографії в данську мову створило письмовий стандарт риксмол (riksmål), що пізніше став букмоллом (bokmål). Нюношк

(Nynorsk) – новий стандарт норвезької мови. Його основа – розмовна мова в сільській Норвегії. Цей стандарт було визнано парламентом 1885, а 1892 року нюношк можна було використовувати як мову для початкового навчання. До 1920 року нюношк був поширеним у західній частині Норвегії та в гірських долинах, де він досі використовується, букмол використовувався в більш густонаселених районах країни.

Обидва варіанти норвезької мови зазнали кількох мовних реформ. Чотири реформи лансмолу (1907, 1910, 1917, 1938 рр.) наблизили її норму до діалектів Східної Норвегії, що є найбільш населеною частиною країни. Реформ риксмолу було три (1907, 1917, 1938 рр.), у результаті данську орфографію було замінено на норвезьку. Найбільш радикальна, третя реформа зробила обов'язковими суто розмовні форми, що багатьма вважалися і продовжують вважатися нелітературними і простонародними. Мета цих реформ була доброю – наблизити обидва варіанти з перспективою їх дальшого повного зближення. Проте створена норма була багато в чому штучною і більшістю населення ігнорувалася. 1929 року назви варіантів норвезької мови було змінено. Риксмол отримав свою нинішню назву – букмол («книжна мова»), а лансмол було перейменовано на нюношк – «новонорвезьку». На думку фахівців, змінені назви не відбивають повною мірою їх специфіки.

На долі норвезької мови також відбилася політична боротьба, що впродовж новітньої історії велася між провідними партіями країни – Робітничою партією Норвегії та її правими буржуазними опонентами. Саме Робітнича партія боролася за зближення обох державних мов і зробила варіанти мови об'єктами мовного планування. Головною своєю метою радикали вважали створення спільної мови «самношк».

1974 року в країні було створено Мовну раду (Det Norske Språkråd), що підпорядковується Міністерству культури Норвегії й має проводити нормування мови та термінологічну роботу. З 2005 року ця Рада функціонує в оновленому вигляді. У ній працює дві секції – букмолу й нюношк. Мовна рада Норвегії – це наукова організація, що є офіційним регулятором норвезької мови

(букмолу і нюношку), а також орган, що займається популяризацією норвезької жестової мови і підтримкою міноритарних (меншинних) мов (квенської, скандинавсько-ромської та ін.). Рішення Ради – це рекомендації, вони мають затверджуватися міністерством культури. Мовна рада не стала ареною політичної боротьби, її рекомендації зазвичай мають примирювальний характер і мали за мету зрівняти «елітарну» і «народну» мовну традицію.

Значні зусилля Рада з мови витратила на боротьбу з англїцизмами; у повоєнний період 80-90% запозичень до норвезької мови прийшло з англїйської. Як відомо, це загальносвітова тенденція, і норвезька мова не стала тут винятком.

На той час у суспільстві все частіше висловлювалися побоювання, що через 100 років у Норвегії будуть говорити англїйською. Водночас більшість визнаних норвезьких фахівців не підтримує цього погляду. При цьому вони зазначають, що запозичення стосуються головним чином іменників, тобто це смислові слова, що позначають нові, модні й актуальні поняття, і саме тому вони найбільш помітні.

Останнім часом у Норвегії було помітно стійкий ухил «праворуч» – праві політики виявляли відносно мови розумний консерватизм. На цій хвилі значних успіхів досягли прибічники риксмолу, – тепер цю назву використовують для консервативного варіанту букмолу. Багато відомих у країні філологів і письменників входять до «Академії мови і літератури». Завдяки їхнім зусиллям країна отримала найбільш повний словник норвезької – Norsk Riksmålsordbok. На жаль, через протидію опонентів уряд Норвегії відмовився фінансувати роботи щодо створення електронної версії цього словника. Створені під патронатом Ради з мови електронні словники букмолу і нюношку значно поступаються словнику риксмолу за обсягом і, на думку багатьох фахівців, значно поступаються останньому лексикографічно.

Досить ретельна увага політиків до мови і мовного планування принесли норвезькій мові, на думку дослідників, чимало лиха. По закінченні тривалого періоду мовної боротьби виявилися дві обставини. Перша полягає в тому, що

зусилля зі створення спільної національної мови не мали успіху. Другий висновок полягає в потребі перебудови діяльності самої Ради з мови. Головним завданням Ради наразі є не стільки мовне планування і проведення реформ, скільки збереження культурної спадщини і вироблення заходів щодо захисту мови.

Для нас, тих, хто займається підготовкою публічних службовців, особливо цікавим у Норвегії стало вивчення використання мов на державній службі. Закон Норвегії «Про використання мови на державній службі» закріплює, що букмол і нюношк є рівноправними варіантами літературної норми і мають використовуватися рівною мірою в усіх органах, що підпорядковані державі, фюльке (області, їх у Норвегії 19) чи комуні (їх 433) (Lov om malbruk i offentleg teneste, 1980).

Відповідно до 8 статті Закону Норвегії анкети, бланки і формуляри, що використовуються державними службовцями, мають у будь-який час бути доступними для громадян країни і букмолем, і нюношком. При цьому можуть існувати як паралельні тексти на окремих бланках для кожного варіанту норми, так і документи на двох сторінках, на одній із яких текст написано букмолем, а на іншій – нюношком. Згідно зі статтею 5 Закону адміністрація комуни чи фюльке може ухвалити рішення про використання того чи іншого варіанту норми для письмового звернення до загальнодержавних органів або оголосити свою комуни чи фюльке нейтральною щодо мови, тобто не визначати вибір конкретного варіанту норми.

За статистикою з 433 комун Норвегії 160 використовують в офіційних документах букмол як основний, а 115 – нюношк, у той час як решта 158 оголосили себе нейтральними щодо варіанту норми (Forskrift om malvedtak i kommunar og fylkeskommunar 5.01.2005, Nynorsk faktabok 2005).

Традиційно комуни, що використовують нюношк як основний варіант писемної норми, розташовані в західній частині Норвегії, зокрема нюношк є єдиним варіантом норми в усіх комунах фюльке Сонг-ог-Фьордане та Хордаланд. При цьому прибічники нюношк зазначають, що поступово

збільшується кількість нейтральних щодо варіанту писемної норми комун. Це відбувається за рахунок зменшення кількості комун, у яких використовується тільки букмол, у той же час кількість комун, у яких використовується лише нюношк, залишається незмінною. Проте, як свідчить практика, навіть у тих фюльке і комунах, що оголошують себе нейтральними, як правило, частіше використовується букмол, а не нюношк [10].

Щодо документів, які видаються органами влади, – доповідей, звітів, каталогів, інструкцій, брошур тощо – встановлено обов'язкову квоту: як мінімум 25 відсотків усього обсягу офіційних матеріалів має бути написано варіантом писемної норми, відмінної від основного. При цьому спеціально наголошується, що якщо документ призначено для широкого кола осіб і буде чинним упродовж тривалого часу, а також якщо він містить важливу для певної групи населення інформацію – наприклад, стосується шкільної освіти або пенсійного забезпечення, його слід видавати двома варіантами – букмолем і нюношком (Lov от malbruk i offentleg teneste 1980, 8, del 1).

У той же час, відповідно до повідомлень Стортингу (парламенту Норвегії) про використання мови на державній службі кількість документів, написаних норвезькими міністерствами нюношком і скерованих Стортингу, що 2001 року не перевищувала 17,3, на кінець 2005 року вже складала 21,8%, наразі – близько 35 відсотків (St. Meldning 7 (2005-2006)).

Найчастіше документи нюношком публікує Міністерство у справах культури й церкви Норвегії (близько 26,5% від їх загальної кількості), наближається до виконання вимог закону Міністерство нафти та енергетики (близько 23%). Іноді документи нюношком видає Міністерство оборони (1,5%), Міністерство освіти і науки (6%), Міністерство фінансів (7%), Міністерство економіки і торгівлі (8%). В адміністрації прем'єр-міністра за період з 2001 до 2005 року не було випущено жодного документа нюношком (St. Meldning 7 (2005-2006)). Цікавим є той факт, що нюношк частіше використовується в документах незначного обсягу, не більше 10 сторінок [3].

Аналіз опублікованих в Інтернеті матеріалів на вебсторінках різних норвезьких міністерств засвідчив, що, як правило, основну сторінку міністерства написано букмолем, проте від неї є посилання на паралельну версію нюношком. Таким чином, інформація, що стосується функцій і складу державних органів, біографії міністрів, а також найважливіші документи можна прочитати обома варіантами писемної норми; водночас актуальна інформація – термінові повідомлення і новини – навіть на версії сторінки, написаної нюношком, викладаються букмолем. Повідомлення про новини нюношком удалося віднайти лише на сайті Міністерства сільського господарства і харчової промисловості та Міністерства у справах культури і церкви Норвегії, причому в другому випадку йшлося про вручення щорічної премії за використання нюношку. На інтернет-порталі ODIN, що містить державні документи, усю основну інформацію і меню подано тільки букмолем, а нюношком написано лише 10% офіційних документів [10].

Формально обидва варіанти державної мови в Норвегії є абсолютно рівноправними, проте ще 2002 року газета «Афтенпостен» так описала сучасну мовну ситуацію: «Два мовних коди для народу, який становить усього 4,5 мільйона». Державні мови посідають далеко не рівноцінні позиції в суспільстві. Освіту в початковій школі отримують на основі букмолу 84% учнів, у середній – 90%. 90% новобранців в армії обирають букмол, більшість книжок – 92%, за винятком підручників – також видаються цим варіантом мови. Від 69% до 97% офіційних документів публікується букмолем, хоча, за законом, новонорвезькою, як уже зазначалося, має публікуватися не менше ніж 25% матеріалів.

Висновки з даного дослідження. Отже, порівнявши становлення державних мов в Норвегії та Україні і стан формування та реалізації державної мовної політики, ми дійшли висновку, що наші країни пройшли по суті один і той же шлях – шлях виходу із-під імперського впливу сусідніх держав. Водночас Норвегія відрізняється від України тим, що там велася боротьба за утвердження двох державних мов – двох форм однієї норвезької мови. В

Україні ж до цього часу триває боротьба за функціонування національної мови (української) і мови колишньої метрополії – російської, що суттєво відрізняє нашу державу від Норвегії.

Перспективи подальших розвідок. Подальші дослідження порушеної в статті проблеми вбачаються нам у висвітленні мовної ситуації та мовної політики в одній із країн – членів Європейського Союзу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Канавець М. В. Зарубіжний досвід формування та реалізації державної мовної політики. *Держава та регіони. Серія: Державне управління*, 2017. № 2 (58). С. 54-58.
2. Ковнір О. І. Забезпечення реалізації загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти в процесі викладання іноземних мов в умовах євроінтеграції України. *Педагогічний альманах: збірник наукових праць / редкол. В.В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2018. Випуск 37. С. 67-74.*
3. Ливанова А.Н. Языковая ситуация в Норвегии. *Материалы XXXII международной филологической конференции*, С-Петербург, 2003.
4. Лопушинський І.П., Кудрявцева В.Ф., Ковнір О.І. Ефективне вивчення студіюючою молоддю іноземних мов як вагомий механізм забезпечення європейських намірів України. *Вересень*. 2007. №3-4 (40-41). С. 49-59.
5. Лопушинський І.П., Ковнір О. І. Європейський та світовий досвід реформування освіти в процесі децентралізації влади. *Педагогічний альманах: збірник наукових праць / Редкол. В.В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2017. С.230-237.*
6. Лопушинський І.П., Ковнір О. І. Мовна політика Європейського Союзу: орієнтир для України ХХІ століття. *Актуальні проблеми європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва України: матеріали 15-ї регіон. наук.-практ. конф. 17 травня 2018 р., м. Дніпро / за заг. ред. Л.Л. Прокопенка. Д.: ДРІДУ НАДУ, 2018. С. 168-171.*
7. Лопушинський І.П., Ковнір О. І. Модернізація мовної політики України в контексті євроінтеграції. *Актуальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України: матеріали 16-ї регіон. наук.-практ. конф. 16 травня 2019 р., Дніпро / за заг. ред. Л.Л. Прокопенка. Д.: ДРІДУ НАДУ, 2019. С. 121-125.*
8. Lopushynskiy I.P., Kovnir O. I. State Language Policy in Education of Modern Ukraine Under Perspective European Integration. *Наука і освіта: науково-практичний журнал Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського* : URL: <http://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/uk/articles/2018-2-doc/2018-2-st10>.
9. Про забезпечення функціонування української мови як державної: Закон України від 25 квітня 2019 року № 2704-VIII : URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2704-19>
10. Система державного управління Королівства Норвегія: досвід для України / уклад. Л.А. Пустовойт; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, С. В. Загороднюка. К. : НАДУ, 2011. 52 с.
11. Языковые права языковых меньшинств: практическое руководство по их соблюдению, Женева, 2017 : URL: https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Minorities/SR/LanguageRightsLinguisticMinorities_RU.pdf

ANNOTATION

Lopushynskiy Ivan. Head of the Department of Public Administration and Local Self-Government Kherson National Technical University, Doctor of Public Administration, Professor, Honored Education Worker of Ukraine

Kovnir Olena. English teacher Kherson Naval College of Fisheries candidate of pedagogical sciences, associate professor

NORWAY LANGUAGE POLICY: ACTUALITY FOR UKRAINE

For many years, Norwegian was not only a cultural phenomenon but also an object of political struggle. The fierce rivalry between the proponents of Norway's two official languages – Bokmål and Nynorsk, gradually, amid almost complete oblivion of common language as a goal of linguistic development, enters a peaceful area. The Norwegian Language Conflict (Språkstriden) is a movement that originated in Norwegian nationalism and the 400-year rule of Denmark in Norway.

Due to the entry into force of the Law of Ukraine "On Ensuring the Functioning of the Ukrainian Language as a State one" [9], it is increasingly important to study foreign experience in formulating and implementing a state language policy, especially in European and EU Member States. To this end, in May 2019 one of the authors of the article had to visit a delegation of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine for an internship in the Kingdom of Norway, where, among other things, the language policy of modern Norway was studied. The choice of the Kingdom of Norway was not a coincidence for us, since this Scandinavian state has been under the rule of Denmark for over 400 years (essentially the same as Ukraine under the rule of Russia), which has caused the introduction of foreign languages in both countries.

The purpose of the article is to compare the formation of the official languages and the formation and implementation of the language policy of Norway and Ukraine as having a similar period – Norway – 417 years, Ukraine – 337 years – under the authority of the neighboring countries.

To cover history of languages operating in the Kingdom of Norway, show the emergence and development of language policy over the last decades, examine the current state of functioning of languages in the country, in particular minority (minor) languages, analyze the state of use of languages in public administration and municipalities, to focus on the problematic issues of language use and the prospects for establishing a modern language policy in Norway.

For many years, the Norwegian language was not only a cultural phenomenon but also an object of political struggle. The fierce rivalry between the proponents of Norway's two official languages – Bokmål and Nynorsk, gradually, amid almost complete oblivion of the common language as the goal of linguistic development, enters a peaceful area. The fate of the Norwegian language was also reflected in the political strife that has been waged between the leading parties of the country - the Workers' Party of Norway and its right bourgeois opponents - in recent history. It was the Workers' Party that fought for the convergence of both national languages and made the language options objects of language planning. The main purpose of the radicals considered the creation of a common language "Samnorsk". At the same time, the main task of the Norwegian authorities today is not so much linguistic planning and reform, but the preservation of cultural heritage and the development of measures to protect the national language in its two forms - Bokmål and Nynorsk, as well as minority (minority) languages – Sami, Kven and Roma.

Thus, comparing the emergence of state languages in Norway and Ukraine and the state of formation and implementation of state language policy, we have come to the conclusion that our countries have gone essentially the same way - the way out of the imperial influence of neighboring states. At the same time, Norway differs from Ukraine in that it fought for the approval of two official languages – two forms of the same Norwegian language. In Ukraine, the struggle for the functioning of a single national and state language (Ukrainian) and the language of the former metropolis - Russian is still ongoing, which radically distinguishes our country from Norway.

Key words: language, language norm, forms of language (Bokmål and Nynorsk), state language (Norwegian), state language policy, languages in state authorities and municipalities.

References:

1. Kanavets' M. V. Zarubizhnyy dosvid formuvannya ta realizatsiyi derzhavnoyi movnoyi polityky. Derzhava ta rehiony. Seriya: Derzhavne upravlinnya, 2017. № 2 (58). S. 54-58.

2. Kovnir O. I. Zabezpechennya realizatsiyi zahal'noyevropeys'kykh rekomendatsiy z movnoyi osvity v protsesi vykladannya inozemnykh mov v umovakh yevrointehratsiyi Ukrayiny. Pedahohichnyy al'manakh: zbirnyk naukovykh prats' / redkol. V.V. Kuz'menko (holova) ta in. Kherson: KVNZ «Khersons'ka akademiya neperervnoyi osvity», 2018. Vypusk 37. S. 67-74.

3. Lyvanova A.N. Yazykovaya sytuatsyya v Norvehyy. Materyaly XXXII mezhdunarodnoy fylolohycheskoy konferentsyy, S-Peterburh, 2003.

4. Lopushyns'kyi I.P., Kudryavtseva V.F., Kovnir O.I. Efektyvne vyvchennya studiyuyuchoyu moloddyu inozemnykh mov yak vahomyy mekhanizm zabezpechennya yevropeys'kykh namiriv Ukrayiny. Veresen'. 2007. №3-4 (40-41). S. 49-59.

5. Lopushyns'kyi I.P., Kovnir O. I. Yevropeys'kyi ta svitovyy dosvid reformuvannya osvity v protsesi detsentralizatsiyi vlady. Pedahohichnyy al'manakh: zbirnyk naukovykh prats' / Redkol. V.V. Kuz'menko (holova) ta in. Kherson: KVNZ «Khersons'ka akademiya neperervnoyi osvity», 2017. S.230-237.

6. Lopushyns'kyi I.P., Kovnir O. I. Movna polityka Yevropeys'koho Soyuzu: oriyentyr dlya Ukrayiny KHKHI stolittya. Aktual'ni problemy yevropeys'koyi intehratsiyi ta yevroatlantychnoho spivrobitnytstva Ukrayiny: materialy 15-yi rehion. nauk.-prakt. konf. 17 travnya 2018 r., m. Dnipro / za zah. red. L.L. Prokopenka. D.: DRIDU NADU, 2018. S. 168-171.

7. Lopushyns'kyi I.P., Kovnir O. I. Modernizatsiya movnoyi polityky Ukrayiny v konteksti yevrointehratsiyi. Aktual'ni problemy yevropeys'koyi ta

євроатлантичної інтеграції України: матеріали 16-ї регіон. наук.-практ. конф. 16 травня 2019 р., Дніпро / за заг. ред. Л.Л. Прокopenка. Д.: DRIDU NADU, 2019. С. 121-125.

8. Lopushynskyi I.P., Kovnir O. I. State Language Policy in Education of Modern Ukraine Under Perspective European Integration. Nauka i osvita: naukovo-praktychnyy zhurnal Pivdenoukrayins'koho natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni K.D. Ushyns'koho : URL: <http://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/uk/articles/2018-2-doc/2018-2-st10>.

9. Pro zabezpechennya funktsionuvannya ukrayins'koyi movy yak derzhavnoyi: Zakon Ukrainy vid 25 kvitnya 2019 roku № 2704-VIII : URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2704-19>

10. Systema derzhavnoho upravlinnya Korolivstva Norvehiya: dosvid dlya Ukrainy / uklad. L.A. Pustovoyt; za zah. red. YU. V. Kovbasyuka, S. V. Zahorodnyuka. K. : NADU, 2011. 52 s.

11. Yazykovye prava yazykovykh men'shynstv: praktycheskoe rukovodstvo po ykh soblyudenyyu, Zheneva, 2017 : URL: https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Minorities/SR/LanguageRightsLinguisticMinorities_RU.pdf